

Crime no paraíso [fiscal]

O que é un paraíso fiscal? O primeiro problema é a falta dunha definición universalmente aceptada; existen tantas como listas, case tantas como países. No seu relatorio “A ilusión fiscal”, Oxfam defínenos como territorios que intencionadamente adoptaron unha lexislación con criterios que xuntan opacidade, baixa ou nula tributación e falta de intercambio de información con outras administracións fiscais, especialmente favorábel para os non residentes, que constitúen sociedades sen necesidade de xustificar unha actividade económica real. Por exemplo, as Illas Virxes Británicas, un pequeno territorio do Caribe, ten o récord mundial en densidade de empresas: 850.000 sociedades rexistradas, 30 por cada un dos seus 27.800 habitantes. Realmente, son “empresas pantalla” para derivar lucros a partir de países con impostos máis elevados.

A multiplicidade de definicións fai igualmente difícil calcular os eu número. En medio do escándalo dos Paradise Papers, os ministros da Economía e das Finanzas de Europa (Ecofin) publicaron en decembro de 2017 unha lista negra de paraísos fiscais. A lista inclúe só 17 territorios deixando fóra as Illas Bermudas, Suíza ou as Illas Caimán. Tamén fican fóra países dentro de Europa -de feito, non aparece ningún país europeo- como Andorra, Holanda, Luxemburgo, Malta ou Irlanda. O Ecofin tamén anunciou unha lista gris con máis de 47 países que se comprometeron a realizar mudanzas no relativo á súa fiscalidade e transparencia, entre os cales se encontran Andorra, Marrocos, Cabo Verde, Turquía, Hong Kong, Bosnia, Serbia, Vietnam, Xamaica ou Armenia.¹

Lista do Ecofin. Xaneiro 2018

1. American Samoa
2. Bahrein
3. Barbados

4. Granada
5. Guam
6. República da Corea
7. Macau
8. Marshall Islands
9. Mongolia
10. Namibia
11. Palau
12. Panamá
13. Santa Lucia
14. Samoa
15. Trindade e Tobago
16. Tunisia
17. Emiratos Árabes

Outras listas fían máis fino e de xeito máis axustado á realidade. A do Observatorio RSC, por exemplo, eleva o número a máis de 70 países e territorios, entre eles algúns europeos, como Liechtenstein, Luxemburgo, Mónaco, Suíza ou os Países Baixos, entre outros, alén de, evidentemente, Xibraltar e Andorra. De feito, Oxfam inclúe entre os 15 paraísos fiscais máis agresivos do mundo os Países Baixos, Irlanda, Suíza, Luxemburgo, Chipre, xunto á Illa de Jersey, todos eles europeos.

En abril de 2016, foron publicados os Panama Papers e, meses máis tarde, os Paradise Papers. Ambos desvendaban centenas de nomes de empresarios, políticos e personalidades de todo o planeta responsábeis de construír estruturas fiscais ao nivel mundial e evitar pagar impostos ou reducir a factura fiscal ao mínimo. Dous anos despois, non só non se acabou cos paraísos fiscais, senón que o investimento neles se multiplicou por 4.²

Canto diñeiro ocultan? A súa propia natureza opaca torna practicamente imposible sabelo, aínda que circulan volumes. Tax Justice Network estima que os paraísos fiscais ocultan entre 21 e 32 billóns de dólares, o que equivale á terceira parte do PIB mundial, aproximadamente. Tomando un

exemplo referido no relatorio “A ilusión fiscal”, os impostos que xerarían os rendementos dos capitais latinoamericanos ocultos en paraísos fiscais serían suficientes para que 32 millóns de persoas saísen da pobreza, o que equivale a todas as persoas pobres de Bolivia, Colombia, Ecuador, El Salvador e Perú.

No relativo a quen habitan estes paraísos, non somos os cidadáns e as cidadás de a pé, senón as elites económicas. A cidadanía é, realmente, quen é prexudicada, dado que estas prácticas retiran recursos dos cofres públicos, que poden facer fronte peor aos gastos públicos. No concernente a España, segundo o último relatorio do Observatorio da Responsabilidade Social Corporativa, 91% das empresas do Ibex (32 de 35) conta con filiais en paraísos fiscais. Só dúas empresas (5,7%) deste exclusivo club publican de forma transparente os impostos pagos en cada un dos países en que operan. O relatorio refire a axencia Bloomberg, que revela, por exemplo, como as estratexias de Inditex para evitar o pagamento de impostos explican por que o grupo foi capaz de producir a mellor marxe de lucros do sector ao nivel mundial: 15%. Un dos seus investigadores, Jesse Drucker, explica que nos últimos cinco anos a empresa de Amancio Ortega conseguiu transferir case 2.000 millóns de dólares de lucros para unha empresa do grupo denominada ITX Merken que opera en Holanda e Suíza. Esta empresa emprega tan só 173 traballadores -0,1% do total de empregados de Inditex-, mas, en troca, ofrece case 20% do total dos lucros do grupo.

Os datos da vergoña

- Polo menos a metade do comercio mundial pasa por un paraíso fiscal.
- 60% do comercio mundial é realizado entre empresas do mesmo grupo, que poden alterar máis facilmente as condicións en que se realizan as operacións.

¹ <https://www.inspiration.org/actualidad/noticias/fraude-fiscal-un-delito-de-ricos-a-costa-de-los-mas-pobres>

² www.elsaltodiario.com/paraissos-fiscales/beps-ocde-como-multinacionales-evaden-beneficios

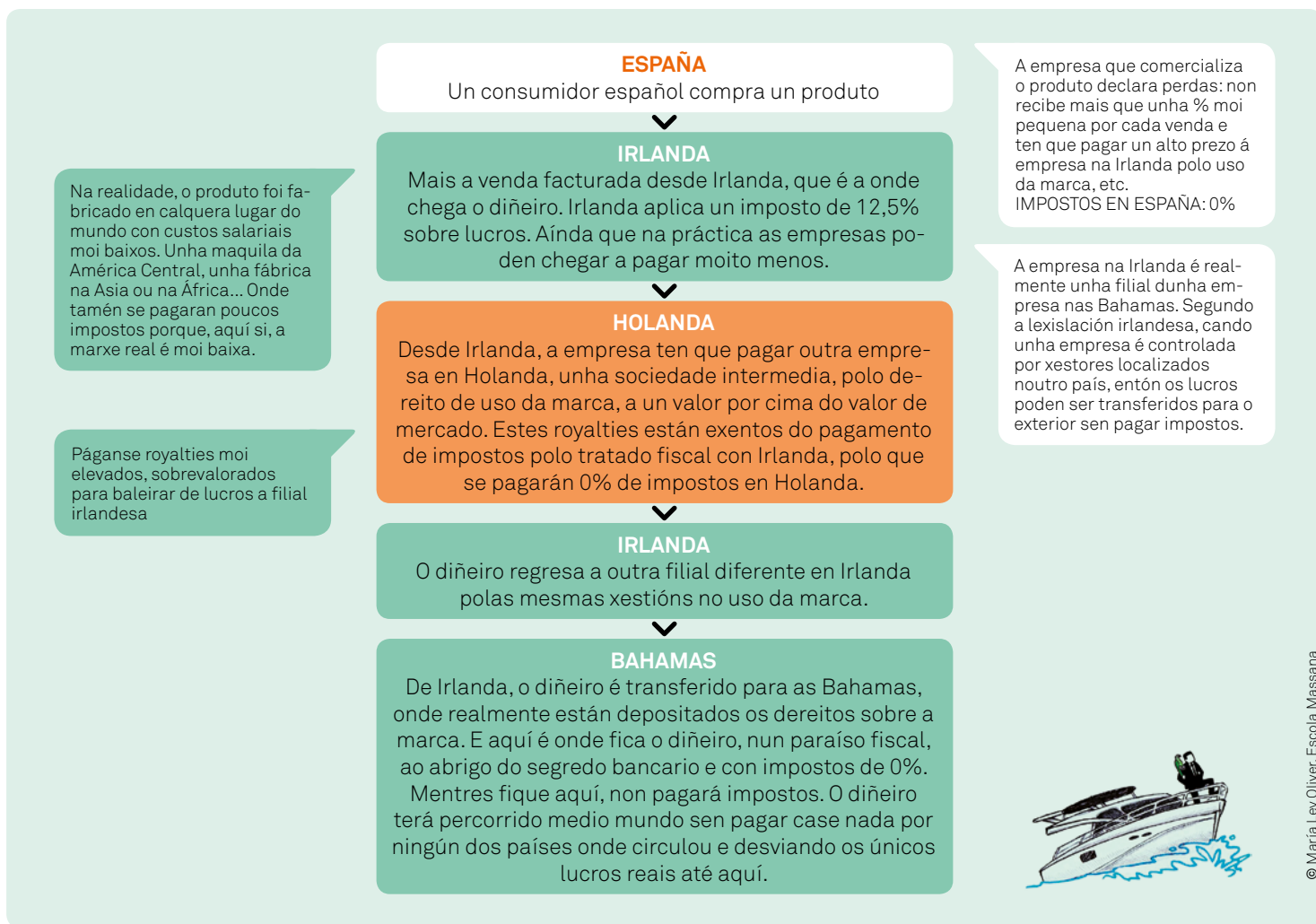
- 42% da facturación líquida das grandes empresas norteamericanas procede de paraísos fiscais.
- Os activos en paraísos fiscais estimámanse entre 20 e 32 billóns de dólares, superior ao PIB total dos Estados Unidos e da China xuntos, as dúas maiores economías mundiais.
- Os activos latinoamericanos en paraísos fiscais alcanzan os dous

billóns de dólares, equivalente a todo o PIB do Brasil.

Fonte: Elaboración de Oxfam a partir de fontes OCDE, GFI, TJN

Os mecanismos utilizados son variados, como os empréstitos intragrupo, deslocalizar intanxíbeis, como as marcas, os chamados “Treaty shopping”, ou o coñecido como Sandwich Holandés e Dobre Irlandés. Consiste nun enxeñoso

-e fraudulento- que consiste en crear filiais en Holanda e Irlanda a partir de onde se factura por un ben ou servizo. Mais o lucro é transferido da Irlanda para a Holanda, da Holanda novamente para a Irlanda e da Irlanda finalmente para un paraíso fiscal, para se aproveitar de todos os tratados fiscais e conseguir que o lucro final fique só no paraíso fiscal. Explicao o seguinte gráfico.

Evidentemente, todo isto non é inevitábel. No terreo lexislativo e político, Oxfam propón dúas medidas urxentes:

- Unha **Lei contra a evasión fiscal** en España, co obxectivo de reducir á metade os niveis de evasión e elusión fiscal no prazo de cinco anos.
- Unha **Reforma do sistema fiscal internacional** que sexa xusta e permita reequilibrar os criterios fiscais en beneficio tamén dos países en desenvolvemento, comezando

pola celebración dun Cumio Fiscal Mundial no mes de xullo deste ano en Addis Abeba (Etiopía), no cadro das Negociacións polo Financiamento do Desenvolvemento lideradas polas Nacións Unidas.

A cidadanía de a pé podemos, por exemplo, non contribuír para enriquecer empresas asiduas a estas prácticas, o que significa, claro, informarse de onde compramos e con quen contratamos servizos.

Zonas libres de paraísos fiscais

Esta campaña, promovida por Oxfam Intermón, a *Plataforma por un fiscalidad justa* e a *Plataforma per unha fiscalitat justa, ambiental i solidària*, proposse que os municipios españois se declaren zonas libres de paraísos fiscais a través da sensibilización e da comunicación á cidadanía.